

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 233/2024-22

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a zo sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného LEGAL CARTEL s.r.o., Na Hrebienku 5433/40, Bratislava, proti postupu Správneho súdu v Bratislave v konaní pod sp. zn. BA-8Sa/26/2021 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Správneho súdu v Bratislave (pôvodne Krajského súdu v Bratislave) v konaní sp. zn. BA-8Sa/26/2021 (pôvodne sp. zn. 8Sa/26/2021) **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Správnemu súdu v Bratislave **p r i k a z u j e** v konaní sp. zn. BA-8Sa/26/2021 **k o n a ť** bez zbytočných prieťahov.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie **1 000 eur**, ktoré mu **j e** Správny súd v Bratislave **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Správny súd v Bratislave **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **856,75 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a argumentácia sťažovateľa

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 27. marca 2024 domáhal vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Tiež navrhoval prikázať správne mu konat' bez zbytočných prietáhov, priznať mu finančné zadost'učinenie 2 000 eur a náhradu trov konania.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ vykonával funkciu riaditeľa odboru plánovania a koncepcií Prezídia Hasičského a záchranného zboru (ďalej len „prezídium HaZZ“). Sťažovateľ bol 1. júna 2020 uznaný za dočasne práceneschopného na výkon stálej štátnej služby a boli mu stanovené vychádzkové hodiny každý deň v čase od 9.00 h do 11.00 h a v čase od 15.00 h do 17.00 h. Počas dočasnej práceneschopnosti bol sťažovateľ opakovane telefonicky urgovaný z Ministerstva vnútra Slovenskej republiky (ďalej aj „ministerstvo vnútra“ alebo „žalovaný“), čo sa týka sprístupnenia spisu týkajúceho sa mimorozpočtových prostriedkov, a preto sa 1. júla 2020 nachádzal v budove ministerstva vnútra v čase od 17.24 h do 17.27 h. Z dôvodu porušenia liečebného režimu bolo proti sťažovateľovi začaté konanie vo veci zníženia dávok nemocenského zabezpečenia. Rozhodnutím prezídia HaZZ z 20. augusta 2020 bol sťažovateľ povinný vrátiť služobnému úradu sumu 867,62 eur.

3. Sťažovateľ proti rozhodnutiu prezídia HaZZ podal odvolanie. Ministerstvo vnútra rozhodnutím zo 14. decembra 2020 rozhodnutie prezídia HaZZ potvrdilo. Na základe žiadosti sťažovateľa bol služobný pomer skončený rozhodnutím prezidenta Hasičského a záchranného zboru z 31. decembra 2020.

4. Sťažovateľ podal 16. februára 2021 na Krajskom súde v Bratislave (ďalej len „správny súd“) správnu žalobu proti žalovanému.

5. Sťažovateľ namietal celkovú dĺžku konania v trvaní viac ako troch rokov. Tvrdil, že po písomnom štádiu konania je správny súd nečinný a dosiaľ nebolo vo veci meritórne rozhodnuté. Rovnako namietal, že duplika žalovaného z 2. augusta 2021 mu bola doručená až 9. februára 2023 (teda viac ako po šiestnástich mesiacoch od jej doručenia správne mu súdu). Sťažovateľ podal 16. februára 2024 sťažnosť pre nečinnosť, ktorú predsedníčka správneho súdu listom sp. zn. 1Spr/22/2024 z 21. marca 2024 vyhodnotila za čiastočne dôvodnú. Podľa názoru sťažovateľa nie je namietané konanie právne zložitá na posúdenie a k celkovej dĺžke konania neprispel.

II.

Posúdenie ústavnej sťažnosti

6. Ústavný súd uznesením sp. zn. II. ÚS 233/2024 z 25. apríla 2024 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v celom rozsahu.

7. Správny súd vo vyjadrení uviedol, že zákonnej sudkyňi bola vec v dôsledku zmeny súdnej reformy pridelená 2. júna 2023 spolu s ďalšími spisami (cca 300). Tvrdí, že zákonná sudkyňa

prednostne vybavuje prioritnú agendu súdu (zaistenia a žaloby vo veciach azylu) a reštančné veci. V závere tvrdil, že v konaní bol nariadený termín pojednávania 5. júna 2024. Celkovú dĺžku konania ospravedlňoval personálnou poddimenzovanosťou.

8. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania sporovej strany a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Ústavný súd [obdobne ako Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“)] prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (rozsudok ESLP z 30. 3. 2023 vo veci Roth Nevedalová proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 50525/21, bod 11, obdobne nález sp. zn. IV. ÚS 465/2022).

9. Predmetom namietaného konania je posúdiť správnosť žalobou namietaného postupu orgánu verejnej správy. Ústavný súd v súlade s judikatúrou ESLP poukazuje na to, že s ohľadom na predmet namietaného konania ide o vec zaraďujúcu sa medzi tzv. prednostné typy konania (vec sociálneho zabezpečenia, resp. poistenia), ktorá vo všeobecnosti vyžaduje postup konajúceho správneho súdu s osobitnou starostlivosťou a rýchlosťou, čo v namietanom konaní splnené nebolo (porov. III. ÚS 590/2022). Vec nevykazuje skutkovú zložitosť. Skutkový stav veci je zásadne ustálený už v administratívnom konaní a nevyžaduje si komplikované dokazovanie (porov. III. ÚS 376/2023). V správaní sťažovateľa neboli zistené také skutočnosti, ktoré by významne prispeli k celkovej dĺžke konania. Aktivitu sťažovateľa v podobe uplatnenia sťažnosti pre nečinnosť adresovanú predsedníčke súdu ústavný súd zohľadnil pri priznaní primeraného finančného zadostučinenia.

10. Ústavný súd hodnotil celkovú dĺžku konania v trvaní viac ako troch rokov od podania žaloby zo 16. februára 2021. Počiatočná fáza prebiehala relatívne plynulo od 15. marca 2021 do 30. septembra 2021. V postupe správneho súdu možno badať výraznú nečinnosť od 30. septembra 2021 do 9. februára 2023. Až po jednom roku a piatich mesiacoch správny súd zaslal sťažovateľovi vyjadrenie žalovaného na vedomie. Správny súd po jednom roku od zaslania vyjadrenia žalovaného zaslal výzvu sťažovateľovi z 27. marca 2024, aby oznámil, či trvá na ústnom prejednaní sporu. Termín pojednávania bol nariadený na 5. jún 2024. Ústavný súd vychádzal zo svojej ustálenej rozhodovacej praxe, podľa ktorej zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou a nesústredenou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania (III. ÚS 635/2022, III. ÚS 660/2022). Podľa tzv. princípu procesnej ekonomie si správne súdy určujú poradia jednotlivých procesných úkonov tak, aby konania boli rýchle a hospodárne (§ 5 ods. 7 Správneho súdneho poriadku).

11. Správny súd celkovú dĺžku konania ospravedlňoval personálnou poddimenzovanosťou, súdnou reformou, vybavovaním prioritnej a reštančnej agendy súdneho oddelenia. Ústavný súd konštatuje, že uvedené skutočnosti nie sú lichotivé a nepochybne prispeli k celkovej dĺžke konania. Systémové zlyhania pri správe súdnictva bez ohľadu na to, ktorý zo štátnych orgánov za ne zodpovedá, nemôžu byť dôvodom neuznania základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov

a nezbavujú Slovenskú republiku zodpovednosti za prieťahy (II. ÚS 481/2017). Zmyslom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov nie je pomenovanie príčin prieťahov v konaní alebo vyvodenie zodpovednosti vo vzťahu k stranám, ich advokátom, sudcom, súdnej administratíve, predsedom súdov či k rezortnému ministerstvu. Rovnako účelom ústavnej sťažnosti nie je dospieť k záveru, či príčiny majú objektívny alebo subjektívny charakter. Preto akékoľvek okolnosti týkajúce sa súdnej reformy (tzv. súdnej mapy) nemôžu byť na ťarchu účastníka konania, i keď reorganizácia správneho súdnictva potrebuje nevyhnutný čas na jej adaptáciu (porov. III. ÚS 471/2023).

12. Trvanie súdneho sporu (viac ako tri roky) vybočilo z rámca požiadavky dosiahnutia právoplatného rozhodnutia vo veci v primeranej lehote. Ústavným súdom posúdené okolnosti odôvodňujú, aby vyslovil porušenie základných práv sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

13. Preskúmaná vec sťažovateľa dosiaľ nie je rozhodnutá a vo vyjadrení správneho súdu rezonovali skôr obavy z nadmerného zaťaženia príslušného oddelenia ako priaznivé očakávania, čo sa týka včasného vybavenia veci (III. ÚS 30/2021). Ústavný súd aj napriek nariadenému pojednávaniu 5. júna 2024 doplnil ochranu aj o uloženie príkazu vo veci konať [čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

III.

Primerané finančné zadosťučinenie a náhrada trov konania

14. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadal o priznanie finančného zadosťučinenia 2 000 eur. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu namietaného porušenia (III. ÚS 189/2023). O takýto prípad bez pochybnosti ide aj v preskúmanej veci. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci, predmet posudzovaného konania (žaloba o preskúmanie rozhodnutia žalovaného), povahu a význam dotknutých práv (procesné postavenie žalobcu), namietanú dĺžku konania (viac ako tri roky), správanie a aktivitu sťažovateľa, ako aj vlastnú judikatúru týkajúcu sa výšky priznávaného finančného zadosťučinenia (III. ÚS 336/2021, III. ÚS 590/2022, III. ÚS 108/2023). Ústavný súd vzhľadom na všetky tieto okolnosti považoval za spravodlivé priznať sťažovateľovi 1 000 eur [§ 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde].

15. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2024 je 343,25 eur a hodnota režijného paušálu je 13,73 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené

v roku 2024 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti). Náhrada trov právneho zastúpenia tak predstavuje 856,75 eur vrátane 20 % DPH.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. júna 2024

Peter Molnár
predseda senátu